

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXIII. Eiusdem descendentes diuisio multiplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

extendunt ramulos. Deinde sub arteriali vena sursum progrediens & cordis in volucrum superans, in duos inaequales truncos diuiditur. Maior ad quintam dorli vertebram deorsum flectitur; minor ad superiora descendit. Hic statim ad sinistrum latus insignem ramum alegant; qui oblique ad primam directus costam quatuor fere simul edit loboles; deorsum duas, totidem sursum. Vnam ex inferiori parte ad tria superiorum costarum interualla, spinæ medullam & adiunctos musculos. Alteram ex anteriori ad os pectoris, intersepientem membranam, & inferiores vsque ad umbilicum partes. Tertiam ampliorem ex superiori ad septimam cervicis vertebram, que vertebrarum subiens foramina tum medullæ tum proximis musculis ramos mittit, & ad duram tandem cerebri menyngem penetrat. Quartam non contemnendam paulo post ex altiori sede ad posteriores cervicis musculos vsque ad occipitium. Mox quatuor hisce propaginibus editis, ad axillam declinat axillari vena in totum brachiū extenditur: pluribus passim emissis, surculis ad scapulā, ad axilla glandes, ad thoracis & brachij musculos. Atque post cubiti flexum in duplicem scissā ramū, partim radiū partim vlnam sequitur. Prior antibrachiale, vt minus carne occultatur, ita pulsum nobis manifestat: & inde in manum totam & digitos vterque distribuitur. Sic totus primus ascendens arteriæ ramus dispensatur.

Alter, qui amplior est & maior, super arteriam asperam sursum serpens ad iuguli glandem in duos inaequales ramos dilatatur. Minor ad sinistram declinans cum interiori vena iugulari caput petit: sinistraque foporalis grece *εσφορική* nuncupatur. Maior ad dexteram deflexus, paulo post attingens thoracis costam bipartitō diuiditur; vt dextera pars sinistrae prorsus respondeat. Alter enim illius ramus ad axillam & brachium deriuatur: alter periugulum terpit ad caput & foporalis dextera seu *εσφορική* dicitur. Axillaris ramus dum in brachium excurrit totidem planē propaginibus augetur, in quot illius pars in sinistro latere dissectus est. At iugularis hæc dextera, tum magnitudine & situ, tum distributionis modo respondet illi, quæ est sinistra. Vtræque enim iuxta arteriam asperam vtrinque cum interiori vena iugulari ascendens integra ad fauces peruenit: vbi in duos ramos dirimitur. Quorum maior est interior, minor exterior. Qui interior est, post furculū ad laryngē & linguā missum, ad caluariā: recta rēdit nec tamē eam nisi bifariā sectus subit. Minor scissionis pars cum coniuge vena oblique in posteriorem caluariæ regionem fertur: ramuloque ad cervicis musculos deiecto caluariam per sextiparis neruorum foramen ad menyngem duram ingreditur. Quæ verò potior est, recta prosperat, & absque vilius venæ coniugio cuncti os per proprium foramen penetrat; statimque ad narium cavitatem per foramē peculiare propaginem vnam dirigit, quæ ad nasi quoque extremum extenditur. Alteram in dura menyngē consumit. Mox caluariæ subiens cavitatem in duas partes diuiditur: quæ non multo post rursus copulantur (interdum etiam tota hucusque arteria indiuisa progreditur) & per secundi neruos paris foramen ad oculum & anteriorem temporalem musculum transmissio ramo, in tenuem menyngem & cerebri sinum sese prolepit, plexumque facit choro-

dem. Denique exterior & minor primæ illius ad fauces factæ diuisionis ramus ad genas & buccas, ad tempus & posteriorem auris sedem distribuitur tandem absoluitur.

EIVSDEM DESCENDENTIS,
diuisio multiplex.

CAPVT XXIII.

A Rterix pars ea, quæ sursum dirigitur, ita fere distribuitur. Quæ verò deorsum flectitur, maior sanè est, quòd ad plures partes deriuanda esset, inferioraque membra maiori fortasse calore indigerent. Tum quòd a corde magis distarent. Tum quòd calor sua natura sursum mouetur; & per euaporationes eas & resolutiones, quæ per omnes horas fiunt, superioribus partibus calor semper adderetur. Accessit operationum dispar conditio. Nam cibi coctio & mutatio multiplex, feminisque præparatio & omnino nutritio ac procreatio, quæ ambæ maximum calorem postulant, in inferiori illa regione perficiendæ erant. In superiori sede positum est sensuum domicilium: quorum operatio vt maiori calore perturbatur, sic temperato magis quam optimè viget.

Magnus igitur illæ arteriæ truncus ad spinam accedens, & ad sinistram tamen partem non nihil declinans, vt stomacho & venæ Caux detroctum, per medium thoracem descendit vsque ad os sacrum. Hæc primū parte, quæ vertebris illis incumbit, ramulos statim ad quatuor inferiora thoracis interualla vtrinque alegant. Vndè per neruorum foramina ad spinalem item medullam, & ad vertebrarum thoracis que musculos serpunt ramuli. Tum ad septum transversum properans vnum in eo reliquit lobolem, quæ multis mox modis distribuitur, & cordis tandem in volucrum attingit. Mox insignem ex anteriori sede promit ramum cæliacum dictum; qui in dextrum, & sinistrum distillus, ventriculo, iecori, & illius vesicæ, lienī, omento, intestino duodeno & colo plurimos admirabili planè modo subministrat furculo. Paulò post ex anteriori item loco aliam educit in mesenterij regionem superiorem: & inde diuisa ad ieiunum ilium, & colū descendit: propterea mesentericus superior appellatur. Tum nobiles illæ duæ renales succedunt, quæ vtrinque producuntur ad renes & in ijs abluuntur; tenuitatibus tantum quibusdam in eorum tunicas desinentibus. Post hæc duæ seminales ad vtrumque testem deriuantur. Eodem hæc interdum modo, quo venæ comites, prodeunt: sinistra ab ea, quæ ad renem tendit: dextera à magno trunco quarum alteri à maiori trunco, alteri ab ea, quæ ad renem, aliquid nonnunquā accedit. Plerumque autem ex arteria magna ducuntur ambæ. Ambæque simul cum venis procurrunt ad testes; & ex peritonæi tunica emergentes illis inferuntur. Seminarijs hisce arterijs paulò post ex anteriori parte succedit alia mesenterica inferior ad inferius mesenterium, colūque & rectum intestinum. Atque ex posteriori lumbatis ad singulas lumborum vertebra; indè ad medullam & adnatos musculos progrediens. Tandem

Plexus choro-

Cur inferior
arteriæ man-

Cæliaca,

Mesenterica
superior.

Renales,

Seminal. s.

Mesenterica
inferior.

Lumbaris.

Soporalis sinis-

sira.

Axillaris.

Soporalis dex-

tra.

Cur arteria
supra venam
conscendat.

Tandem verò, etsi tam multis detractis ramis minor factus sit arterie truncus, quidquid superest, ubi sacrum os attingit supra venam Cauam, cui hæcenus sublatra fuit, arteria conscendit. Cuius rei causam aliam non exposuit Galenus in decimo sexto libro de vsu partium cap. 10. nisi quòd vtramque oporteret eam, quam initio adepta fuerat, positionem retinere, cum aliud nihil cogit ipsam mutari; vasque tenuius crassiore inuehi. Sed hæc potius arbitror ego esse: ne ab ossis principio, in dorso præsertim motibus pulsus eius impeditur. Illudque potest esse argumentum, quòd vt Galenus quoque fateatur, rursus non multò post occultatur sub vena & supra arteriam deinceps vena progreditur.

Iliaca.

Eo igitur in loco supra venam conscendens arteria in duos prægrandes iliacos ramos tota diuiditur: Qui post exiguos quosdam furculos posteriori parte in ipso statim initio per ossis sacri foramina missos ad posteriorem illius sedem spinæque medullam cruribus excipiuntur. Nec inde procul duplicem vterque in partem scinditur. Qui minor est & interior, licet plures habeat propagines, ad musculorum ilium ossis coxendicisq. articulum ad ceruicem & fundum vesicæ, ad pedum & pedicem, in femore tandem definit. Quæ verò maior & exterior, rectà per crus ad extremos vsque pedes descendit, vbi que diuersos spargens ramulos. Vnum antequam ex peritoneo euadat, quem sursum ad abdomen (rectum præsertim musculum) & vmbilicum destinat. Alterum post peritonæum superatum ad os pubis. Tertium anteriorem ad anteriores femoris musculos. Quartum interiorem ad quemdam femoris eiusdem motorem & interiores alios vsque ad genu. Quintum ad posteriores eiusdem regionis musculos: Sextum & septimum, vtriusque promanantes ad genu articulum & trium primorum pedem mouentiam musculorum capita. Octauum anteriorem, vbi primum attingit tibiam, ad fibulam & interiores partes musculorum pedem mouentium. Nonum posteriorem ad alium pedis motorem. Decimum, vbi tibia plurimum à fibula separatur, per membranam illorum osium copulam ad tibia anteriora pedis superiora. Vndecimum; vbi inter calcem & interiorem maleolum pedem subit, ad internam pedis sedem & inde ad supernam. Denique quidquid reliquum est in pedis digitos dispensatur. Atque hæc arterie quoque totius est distributio.

DE NERVO.

CAPVT XXIII.

R

Ost venas & arterias optimum est de neruis dicere, qui tertium illud instrumentorum genus absoluunt, quo ad animalis facultatis actiones obeundas natura vtitur, postquã vitales arterijs, & naturales seu vegetantes venis absoluit.

Neruis quid?

Est autem neruis pars corporis oblonga velut arteria & vena, alba, rotunda, teres, innata temperatione frigida & sicca. Terreus enim est neruis, vt in tex. 79. lib. 1. de anima testatum reliquit Philosophus. Et quoniam eos omnes, quicumque in toto corpore continentur, certum est cum ce-

rebro copulari atque ex illo quoquo modo derivari (cerebrum porro dico, tum id quod capite continetur, tum, spinæ medullam minus proprie appellatam, verius autem propaginem cerebri per totam spinam deductam) tria hinc consequentia sunt. Primum est, vt pulsus per arterias, nutritioque per venas administrantur; & idem spiritus & sanguis per hæc vasa distribuuntur: sic sensum omnem & motum in toto corpore per neruos perfici; per eosque animale spiritum functionibus hisce necessarium a cerebro per omnes partes transmitti.

Anteani sint
nerui.

Propterea nam cavitatem vllam ipsi quoque contineant, an verò solidi toti sint & pleni; sæpe dubitatum fuit. Et Galenus etiam in primo lib. de symptomatum causis cap. 5. quasi ea de re minus certus loquutus est. Eudem tamen video in 8. de vsu partium libro, cap. 6. & lib. 16. cap. 3. & lib. 7. de Hippocratis & Platonis decretis cap. 4. & 5. illud ipsum tradidisse, quod omnium dissecandi magistrorum sensusque iudicio confirmatum est, solis opticis (quidquid Magnus Albertus dicit in expositione textus 147. lib. 2. de anima) manifestum & sensile foramen inesse. Quam ob causam eos potissimum *nerui*, id est, meatus appellarunt veteres: deque vniuerso genere extat illud Hippocratis in lib. de locis in homine; Nerui ventriculos siue cavitates non habent.

Duplex nervi
generum.

Alterum, duo separanda esse neruorum genera: quosdam ad sensum, alios ad arbitrarium motum exequendum destinatos. Illi molliores sunt & breuiores. Molliores, tum quòd ex anteriori & molliori cerebro nascuntur: tum quòd sensus, qui patiendò quidpiam & suscipiendò operatur, multique spiritus diffusionem indiget, molles omnino postulabat. Breuiores autem, quòd ad propria duntaxat sensuum organa & quidem rectà ferè ducantur, vt molliores perueniant: solòque capite continentur, in quo vigent organa, oculi, aures, nares, lingua. Si namque longius ducerentur, tum rumpentur facilè ac contunderentur, cum sint molles: nec solùm ab extrinsecis incidentibus causis, sed multò magis ab alijs, quæ corpori insunt, particulis quoquo modo occurrantibus. Tum verò durescerent, minusque molles & ad sentiendum apti ad sensuum organa peruenirent. Hi verò, qui ad motum referuntur, duriores existunt: tum vt ad mouendum, & ingentia membrorum pondera leuanda robustiores sint. Tum quòd durior, quàm cerebrum, sit spinalis medulla, ex qua prodeunt: eoque durior, quò longius à cerebro discesserit. Et ideo durissimi omnium nerui propè os sacrum erumpunt. Prodeunt autem longissimè per totum corpus dispersi, ac musculis, qui motus instrumenta sunt, infixi. Solus est tactus, qui vt est sensus apprimè materialis, organoque vtitur magis corpulento; nec in solo capite, sed in corpore toto reperitur; sic neruos habet non solùm prioris generis in facie & capite toto, sed posterioris quoque in reliquo corpore: in quo idem illi nerui, qui nascuntur ex spina, & sensum faciunt & motum. Nullus enim est in toto corpore neruis, qui sensu tactus non potiarur. In cæteris sensibus alij sunt, qui sentiendi vim adducant; vt in oculo illi, qui propterea *optici* nominantur: alij, qui motum tribuant; vt illi, qui musculis eidem membro circumiectis inferuntur. Atq. hi ex exterioribus & superficialijs

In tactu quid
neruis mouet
suum sensum.